11. 10. 2010

ID: 67040

Podvod

Jestliže teprve po uzavření smlouvy o půjčce vznikly překážky, které bránily dlužníkovi splnit závazek z půjčky a které nemohl v době uzavření půjčky ani předvídat, když jinak byl tehdy schopen závazek splnit, nebo jestliže byl sice schopen věci určené podle druhu, zejména peníze, vrátit ve sjednané lhůtě, ale z různých důvodů vrácení takových věcí, zejména peněz, odkládal, nebo dodatečně pojal úmysl takové věci, zejména peníze, vůbec nevrátit, pak jeho jednání nelze považovat za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. Tyto závěry lze přiměřeně použít i v případě leasingové smlouvy a placení leasingových splátek.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 1525/2008, ze dne 21.1.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněného Ing. J. S., proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 8 To 267/2008, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Blansku pod sp. zn. 3 T 128/2006 tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušuje usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 8 To 267/2008, a rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 28. 4. 2008, sp. zn. 3 T 128/2006. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Okresnímu soudu v Blansku přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Obviněný Ing. J. S. byl rozsudkem Okresního soudu v Blansku ze dne 28. 4. 2008, sp. zn. 3 T 128/2006, uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. a trestným činem křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 odst. 1, 3 tr. zák., které podle skutkových zjištění soudu spáchal tím, že v přesně nezjištěnou dobu v měsíci listopadu r. 2002, v úmyslu vylákat finanční prostředky přislíbil A. P., podnikajícímu jako osoba samostatně výdělečně činná s předmětem podnikání truhlářství, provozovna L., a provozovna B., nové zakázky od společnosti T. W. I., spočívající ve výrobě střešních solárních oken, a to za předpokladu, že se Ing. J. S. stane vedoucím organizační složky této společnosti v České republice, k čemuž však potřeboval finanční prostředky nutné k založení organizační složky ve výši 800.000,- Kč, přičemž A. P. přistoupil na návrh Ing. J. S. potřebné finanční prostředky zajistit formou tzv. zpětného leasingu svého strojového vybavení, a to na základě leasingových smluv s předmětem leasingu dvojstranná tloušťkovací frézka FND-8 se vstupní cenou ve výši 495.000,- Kč, s předmětem leasingu čtyřstranná frézka 160B se vstupní cenou ve výši 960.000,- Kč, s předmětem leasingu pneumatický lis LP 312 se vstupní cenou 235.000,- Kč, s předmětem leasingu pneumatický lis LP 312 se vstupní cenou 235.000,- Kč, s předmětem leasingu pásová pila Ostenkarli se vstupní cenou 343.000,- Kč a s předmětem leasingu rozmítací pila PWR se vstupní cenou 785.000,- Kč, které byly uzavřeny dne 25. 4. 2003 se společností P., a. s., v sídle této společnosti, když kupní ceny strojů uvedené v leasingových smlouvách vycházely ze znaleckých posudků vyhotovených Ing. J. S., jakožto znalcem jmenovaným rozhodnutím předsedy Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 11. 1995, pod č. j. Spr 1850/95, pro základní obor ekonomika, odvětví ceny a odhady, se specializací dřevo, výrobky ze dřeva, dřevařské stroje, dřevozpracování, se specializací dřevovýroba, truhlářské práce, který uvedl leasingovou společnost P., a. s., v omyl tím, že záměrně nadhodnotil časovou cenu strojů, když takto na základě jeho vypracovaných nepravdivých posudků byla celková časová cena strojů ke dni vypracování znaleckých posudků, tj. ke dni 6. 12. 2002 ve výši 3.053.000,- Kč, zatímco jejich

skutečná časová cena byla k výše uvedenému dni ve výši 1.103.000,- Kč, a na základě těchto hrubě zkreslených znaleckých posudků byla dne 28. 4. 2003 po odečtení poplatků za uzavření leasingových smluv a záloh na splátky, celkem v šesti splátkách převedena bezhotovostně na účet A. P. vedený u K. b., a. s., celková částka 975.974,- Kč, ze které následně téhož dne poukázal A. P. na účet vedený u K. b., a. s., majitele Ing. J. S. částku 800.000,- Kč, přičemž tímto svým jednáním způsobil společnosti P., a. s., škodu ve výši 975.974,- Kč.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný Ing. J. S. odvolání proti všem jeho výrokům a státní zástupce podal odvolání v neprospěch obviněného proti výroku o trestu. Krajský soud v Brně usnesením ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 8 To 267/2008, podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání obviněného i státního zástupce.

Proti tomuto usnesení podal obviněný prostřednictvím svého obhájce včas dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. s tím, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku. Tuto nesprávnost obviněný spatřuje v tom, že soudy obou stupňů dovodily, že obviněný jednal v přímém úmyslu, který soud prvního stupně považoval za prokázáný pouze tím, že obviněný „vypracovává zkreslené a nepravdivé znalecké posudky toliko za účelem, aby vylákal finanční prostředky od společnosti P., a. s., prostřednictvím A. P.“ S takovým závěrem se ztotožnil i odvolací soud, přestože v době vypracování posudku v roce 2002 byly posudky vypracovány za jiným účelem a se společností P., a. s., nebylo vůbec jednáno. Obviněný nesouhlasí se závěry soudů o tom, že jeho znalecké posudky nejsou věcně správné. Poukázal na to, že při vypracování posudku měly podstatný význam vstupní údaje, které mu předal A. P. Obviněný popřel správnost znaleckého posudku znalce Š.

Obviněný dále namítl, že Okresní soud v Blansku vycházel nesprávně z toho, že společnosti P., a. s., byla způsobena škoda 975.974,- Kč, tj. škoda rovnající se částce, kterou společnost P., a. s., vyplatila A. P. I kdyby časová cena strojů činila 1.103.000,- Kč jak ji určil znalec Š., neznamenalo by to, že by společnost P., a. s., nemohla a neměla nic vyplatit na tzv. zpětný leasing. Obviněný uvedl dále, že i kdyby časová cena strojů byla nižší než 3.053.000,- Kč, nemůže být za škodu považována celá částka 975.974,- Kč, a to tím spíše, že leasingové splátky byly zpočátku placeny, takže nelze dovozovat úmysl neplatit tyto leasingové splátky. V této souvislosti obviněný dodal, že leasingové splátky měly být spláceny z výtěžků výroby solárních oken a obviněný jednal v přesvědčení, že tato výroba bude úspěšně probíhat.

Z těchto důvodů obviněný navrhl, aby dovolací soud zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 8 To 267/2008, i rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 28. 4. 2008, sp. zn. 3 T 128/2006, a aby poté vrátil věc Okresnímu soudu v Blansku k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší státní zástupkyně v písemném vyjádření k dovolání obviněného uvedla, že námitka, kterou obviněný zpochybňuje závěr soudů o věcné nesprávnosti znaleckých posudků, které zpracoval, je námitkou skutkovou, která svým obsahem neodpovídá důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Pokud jde o trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 odst. 1, 3 tr. zák., poukázala na to, že již v tzv. skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně je uvedeno, že obviněný záměrně nadhodnotil časovou cenu strojů. Z odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně pak vyplývá, že znalecké posudky vypracované obviněným nejen že obsahovaly zjevné nesprávnosti, ale i to, že obviněný Ing. J. S. si předem zjistil u společnosti P., a. s., jaká musí být cena předmětu tzv. zpětného leasingu, aby byla poskytnuta požadovaná částka a následně zpracoval znalecký posudek, v němž nadhodnotil časovou cenu strojů v takovém rozsahu, aby byly splněny požadavky leasingové společnosti. Tato skutková zjištění odůvodňují závěr, že obviněný jednal v přímém úmyslu podle § 4 písm. a) tr. zák.

Nejvyšší státní zástupkyně dále uvedla, že obviněnému je třeba přisvědčit v tom, že při stanovení

výše škody nelze mechanicky vycházet z částky, která byla vyplacena A. P. Z mechanismu tzv. zpětného leasingu vyplývá, že předmětné stroje A. P. prodal leasingové společnosti, která na ně s A. P. uzavřela leasingové smlouvy. Majetek leasingové společnosti se zmenšil o částku 975.974,- Kč, která byla vyplacena A. P., současně se však zvětšil o časovou hodnotu předmětných strojů, která byla poněkud větší než tato částka. Za situace, kdy se leasingové společnosti dostalo za vyplacenou částku ekvivalentu v podobě movitých věcí, tj. strojů, nelze bez dalšího považovat za škodu zmíněnou vyplacenou částku. Navíc z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně vyplývá, že minimálně jeden ze strojů leasingová společnost prodala po vypovězení leasingových smluv za částku 122.000,- Kč.

Bez významu není ani otázka zaplacených leasingových splátek, neboť v tomto směru soudní rozhodnutí neobsahují žádná skutková zjištění. Za situace, kdy je zpochybněna existence škody jako znaku trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. a kvalifikované skutkové podstaty trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 odst. 1, 3 tr. zák., je zpochybněno i zavinění obviněného směřující ke způsobení škody, přestože ve vztahu ke znakům „značné škody“ by postačovalo zavinění z nedbalosti podle § 5 písm. a) tr. zák. Nejvyšší státní zástupkyně na základě těchto úvah uzavřela, že na podkladě skutkových zjištění dosud učiněných soudy lze učinit jednoznačný závěr pouze o tom, že obviněný naplnil svým jednáním skutkovou podstatu trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku v základní skutkové podstatě podle § 175 odst. 1 tr. zák. Jinak je nepochybné, že obviněný, resp. s jeho asistencí i svědek A. P., sdělili leasingové společnosti nepravdivé údaje o důležité skutečnosti; samotné sdělení nepravdivých údajů, aniž by byl bezpečně zjištěn vznik škody a nebo alespoň úmysl pachatele k tomu směřující, však není u tohoto typu smlouvy trestně postižitelné.

Nejvyšší státní zástupkyně z těchto důvodů navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 8 To 267/2008, a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Současně navrhla, aby rozhodnutí učinil v neveřejném zasedání. S rozhodnutím věci v neveřejném zasedání souhlasila i pro případ jiného, než navrhovaného rozhodnutí.

Nejvyšší soud neodmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 tr. ř., a proto podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející. Po přezkoumání shledal, že dovolání obviněného je důvodné.

Vycházel přitom z následujících skutečností:

Trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. spáchá ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné okolnosti a způsobí tak na cizím majetku značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek. Objektivní stránka uvedeného trestného činu je charakterizována způsobem spáchání trestného činu a jeho následky a zahrnuje především tzv. obligatorní znaky jako jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem. Uvedením v omyl je jednání, kterým pachatel předstírá okolnosti, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci. Podstatné skutečnosti pak zamlčí ten pachatel, který neuvede při svém podvodném jednání jakékoli skutečnosti, které jsou rozhodující nebo zásadní pro rozhodnutí poškozeného, popř. jiné podváděné osoby. Rozhodující je zamlčení podstatných skutečností pachatelem, a proto není třeba prokazovat, že druhá strana jednala v omylu, tedy, že uvedené podstatné skutečnosti jí nebyly známé, resp. že pokud by je znala, nejednala by tím způsobem, kterým v posuzovaném případě jednala. Podvodné jednání směřuje k obohacení pachatele nebo někoho jiného. Mezi omylem u podváděné osoby, majetkovou dispozicí, kterou provede oklamaný, škodou u poškozeného a obohacením pachatele, popř. jiné osoby, musí být příčinná souvislost. Pokud jde o subjektivní stránku, jde o úmyslný trestný čin.

Podle § 175 odst. 1, 3 tr. zák. spáchá trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku ten, kdo jako znalec podá nepravdivý, hrubě zkreslený nebo neúplný znalecký posudek, způsobí-li činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Právním posouzením skutku se rozumí jeho hmotně právní posouzení. Podstatou hmotně právního posouzení je aplikace hmotného práva, tj. trestního zákona, na skutkový stav, který zjistil soud. Významné je, že předmětem právního posouzení je skutek, tak jak ho zjistil soud, a nikoli tak jak se jeho zjištění domáhá dovolatel. V dovolání je možné namítat, že skutkový stav, který zjistil soud, nenaplňuje znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným. Lze tedy vytýkat právní vady v kvalifikaci skutkového stavu zjištěného soudem. Mimo meze dovolacího důvodu jsou skutkové námitky, tj. takové námitky, jimiž se dovolatel snaží dosáhnout jiného hodnocení důkazů oproti tomu, jak je hodnotil soud, tím i změny ve skutkových zjištěních soudu a jejich nahrazení jinou verzí skutkového stavu, kterou obviněný sám prosazuje. Dovolání nemůže být založeno na tom, že dovolatel nesouhlasí s tím, jak soud v rámci postupu podle § 2 odst. 6 tr. ř. hodnotil důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodil, jak postupoval při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedl dokazování, že nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů apod. Dovolání je mimořádný opravný prostředek určený k nápravě závažných právních vad pravomocných rozhodnutí, a nikoli k tomu, aby skutková zjištění soudů prvního a druhého stupně byla přezkoumávána ještě třetí instancí. Z podnětu dovolání podaného s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se Nejvyšší soud zabývá otázkou správnosti právního posouzení skutku zásadně ve vztahu k tomu skutkovému stavu, který zjistily soudy prvního a druhého stupně. S ohledem na zásady vyplývající z ústavně garantovaného práva na spravedlivý proces lze o dovolacím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. uvažovat jen za předpokladu, že tu je extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními soudu a provedenými důkazy. O takový rozpor jde zejména tehdy, jestliže skutková zjištění soudu nemají vůbec žádnou obsahovou vazbu na provedené důkazy, jestliže skutková zjištění soudu z důkazů nevyplývají při žádném z logických způsobů jejich hodnocení, jestliže skutková zjištění soudu jsou pravým opakem obsahu dokazování apod.

Nejvyšší soud se nemohl zabývat námitkami obviněného proti skutkovým zjištěním, které svým obsahem nenaplňují uplatněný důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Takovými námitkami jsou námitky, že obviněný Ing. J. S. vypracoval znalecké posudky dříve a k jiným účelům a že jsou nesprávné závěry uvedené ve znaleckém posudku znalce J. Š.

Nejvyšší soud přisvědčil dovolání obviněného v tom, že soudy obou stupňů se při posuzování subjektivní stránky trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. náležitě nezabývaly otázkou zaplacených leasingových splátek a v návaznosti na skutková zjištění v tomto směru též škodou způsobenou uvedeným trestným činem. Škodou způsobenou trestným činem podvodu podle § 250 tr. zák. spáchaným uzavřením tzv. leasingové smlouvy, kde záměrem pachatele bylo neplnit vůbec podmínky leasingové smlouvy, je cena, za kterou se obvykle prodávají věci, jež se v konkrétním případě staly předmětem podvodného vylákání (§ 89 odst. 12 tr. zák.) – nikoli cena, kterou by postupně musel pachatel zaplatit, kdyby dodržel podmínky smlouvy. Pokud podmínkou uzavření smlouvy bylo zaplacení určité částky a pachatel ji zaplatil, je způsobená škoda o tuto částku menší (srov. č. 27/1996 Sb. rozh. tr.). V této trestní věci byla podle skutkových zjištění soudu situace specifická tím, že leasingové smlouvy uzavřel se společností P., a. s., svědek A. P., avšak leasingové splátky měl po dohodě s ním platit obviněný Ing. J. S. Tato okolnost je však z hlediska zmíněného právního názoru bez významu.

Podle judikatury k naplnění zákonných znaků subjektivní stránky trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. se vyžaduje, aby bylo prokázáno, že pachatel již v době půjčky jednal v úmyslu zapůjčené věci určené podle druhu, zejména peníze, buď vůbec nevrátit, nebo je nevrátit ve smluvené lhůtě, nebo

jednat alespoň s vědomím, že věci určené podle druhu, zejména peníze ve smluvené lhůtě nebude moci vrátit a že tím uvádí věřitele v omyl, aby se ke škodě jeho majetku obohatil. Jestliže teprve po uzavření smlouvy o půjčce (§ 657 a násl. občanského zákoníku) vznikly překážky, které bránily dlužníkovi splnit závazek z půjčky a které nemohl v době uzavření půjčky ani předvídat, když jinak byl tehdy schopen závazek splnit, nebo jestliže byl sice schopen věci určené podle druhu, zejména peníze, vrátit ve sjednané lhůtě, ale z různých důvodů vrácení takových věcí, zejména peněz, odkládal, nebo dodatečně pojal úmysl takové věci, zejména peníze, vůbec nevrátit, pak jeho jednání nelze považovat za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. (srov. č. 54/1967, 15/1969, 56/1994 a další Sb. rozh. tr.). Tyto závěry lze přiměřeně použít i v případě tzv. leasingové smlouvy a placení leasingových splátek.

Další právní námitkou, relevantní z hlediska naplnění důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je námitka nesprávné výše škody ve výši 975.974,- Kč. Přestože již v předcházející části bylo zmíněno, jakým způsobem nahlíží soudní praxe na určování výše škody u tzv. leasingových smluv, přesto soudy obou stupňů považovaly za škodu částku 975.974,- Kč, kterou A. P. převedl na obviněného Ing. J. S. Soud prvního stupně se v odůvodnění svého rozsudku omezil na to, že uvedl, že společnost P., a. s., převedla částku 975.974,- Kč na účet poškozeného (rozumí se A. P.) a pokračoval, že „svým jednáním obžalovaný způsobil značnou škodu ve smyslu § 89 odst. 11 tr. zák.“ Z takového konstatování není zcela zřejmé, jakou škodu vlastně obviněný způsobil svou trestnou činností, zejména když značnou škodou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 500.000,- Kč. Výše škody uvedená v tzv. skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně tedy nebyla řádně zjištěna ani nebyla její výše v souladu se zákonem odůvodněna.

Vzhledem k těmto pochybnostem, které neodstranil ani soud druhého stupně, neobstojí výrok o vině trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. ani trestným činem křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 odst. 1, 3 tr. zák. U prvého trestného činu nebyla beze všech pochybností prokázána subjektivní stránka trestného činu, u obou trestných činů pak zákonný znak způsobení značné škody.

Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů zrušil podle § 265k odst. 1 tr. ř. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 8 To 207/2008, i rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 28. 4. 2008, sp. zn. 3 T 128/2006. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Blansku, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Neplatnost právního jednání (exkluzivně pro předplatitele)
- Prohlášení viny
- Hotové výdaje (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada nákladů (exkluzivně pro předplatitele)
- Právo na obhajobu (exkluzivně pro předplatitele)
- Ověření doručení avizovaného odůvodnění stížnosti
- Blanketní stížnost
- Bezplatná obhajoba
- Vazba (exkluzivně pro předplatitele)

- Ochranné léčení
- Hodnocení důkazů